

Carta de SANTIAGO

Saludo

¹ Yu, Santiago, mari Pacu, bairi mari Quetiupa Jesucristo mena na paabojari majōcu ãnirī, ati carta mena mujāärē woajou yu átiya. Mujāä, Israel yepa macāna, puga wāmo peti rpore puga pēnirō cānacā poari majū cañimirīcārā, ãmerē nipetirop caábataricarārē mujāä woajou yu átiya.

La sabiduría que viene de Dios

² Mujāä, yu bairārē bairo cañana, yu yaye que tire tāgopeoya mai: Ape rāmu mujāärē roro tāmuorīqū e caetaata, tie mena tāgoña yapapuaeticōñana. Tiere useanirīqūe mena mujāä catāgoñarō ñuñia. ³ Noo ricaati mujāärē caetari rāmu cañano, “¡Ñugaro! ¡Dios mena tāgoñatutuari yua, mari nucācōñagarā!” mujāä cañata, nemojāñurō mujāä tāgoñanetōmasīgarā. Merē mujāä masīñia tiere. ⁴ Bairi tie tāgoñatutuariquere caroaro maijāgoya, mujāärē ñe ûnie to carusaetiparore bairo ñrā. Bairi nocārō majū catāgoñanetōmasīñra ãnirī, camasā cañurā ñe ûnie ãnimasīñqūe carusaena majū mujāä ãnigarā.

⁵ Bairi ni jīcā ûcā jīcā wāmerē camasīpeyoecu cā cañmata, Diore cā jēnimasīñami. Bairo cā cajēniata, cā jogumi Dios cā cajēnirījērē. Camasā nipetiro nocārō na caboro cārō masīñqūerē na jogumi, cā na cajēniata. “¿Nopēñrā tocārō majū mujāä jēniñati?” ñetīgumi Dios. ⁶ Bairāpua,

“Jāärē joecāmi!” ī tāgoñaena, jēniña. Dios mena tāgoñatutuari mājāä cajēnirō boyo. Dios mena catāgoñatutuaecā pāame ria capairiya oco turire bairo niñami. Wīno jūgori tiere aperopā, aperopā capapubatorore bairo niñami. ⁷⁻⁸ Bairo caācā jīcā rāmu jīcā wāmerē boyami cārē Dios cā caátibojapeere. Ape rāmārē bairo boetiyami. Bairo jeto tāgoñanucūñami. Bairo catāgoñau pāame, “Yā caborore bairo jeto átigāmi Dios,” ī maslēcāmi.

⁹ Tunu apeyera ni ūcā cabopacaū nimicāä, Jesure caíroaū pāame cā useaniáto. Cā roque Dios cā cañajoro pāamerē cabugoro macāacā mee niñami. ¹⁰⁻¹¹ Capee cacūgoū pāame oó yoaro caāmerōrē bairo caācā niñami. Muipā bātioro cā caasiro jūgori, oó yoaro mee jīniyasicoaya. Torea bairo baigarāma na capaarije watoa capee apeye ūnierē cacūgorā pāame. Na cā yasicoagarāma. Baire ni jīcā ūcā capee cacūgoū Jesure caíroaū cā caāmata, cā useani tāgoñáto. “Capee yā cacūgomiatacāärē, Dios cā cañajorore yā yaye caānimajūrījē mee niña,” qūñ useani tāgoñáto.

Pruebas y tentaciones

¹² Useanirī niñami ni jīcā ūcā wātī cārē cā caibusujārījērē tāgomicāä, catāgoñanetōmasī majū. Bairo caācā majū cā caānoi, Dios pāame cā mena cā catāgoñatutuarijere masimajūcōñāñami. Bairo maslērī yeri capetieti pūnarē cā jogāmi, cārē camairārē cā caijūgoyeticūrīcārōrē bairo yua. Tie cā cajorije pāame corona, caatueperi majōcā cā canetōrījē wapa cā cawapatari beto corona beto netōjāñurō caroa majū niña.

13 Tunu bairoa Dios puame carorije caápei niñami. Tunu ni ūcarē carorijere caátiroti mee niñami. Bairi ni ūcū rorije cū catamhorī rum caetaro, Diore roro qūi tāgoñaeticōāto. “Dios puame roro yure áti iña ácumi, ¿dope bairo cā ácuati ãni? i,” qūi tāgoñaeticōāto. **14-15** Bairo puame roque niña, ni jīcāū ūcū roro cū catamuoata: Caanijāgoripaure cā majūā cā catāgoñarījē mena roro átigayami. Tie cā catāgoñarījē caetapetiro yua, cā caátigarijere átimascōāñami. Bairo cā caáticōāmata, Dios tupu ámasītīgumi. Cayasiricure bairo tuagumi yua.

16 Bairi mujāā, yu bairārē bairo caāna, yu camairā, cariape tāgoñaña. “Dios puame roro marīrē áti iña ácumi,” caītāgoñarārē bairo baieticōāñia. Na majūā itorā átiyama, bairo na caītāgoñaata. **17** Ati yepa macāājē cañurījē nipetirije caānie, Dios jōbui caācū marīrē cā cajorique majū niña. Muipure, bairi ñocōā cūārē caqūēnorīcū cā cajorique majū niña. Cā puame tiere ape wāme átiwasoetiyami. Cañu majū nicōā ninucūgumi tocānacā rāmu. **18** Torec, cū pūnaarē bairo marī ãnio joroque marī ámi, cā cabojāgoricarore bairo. Cā yaye quetire cariape caānierē marī masīowī, yu pūnaa caanijāgorā na ãmarō, i.

La verdadera religión

19 Bairi mujāā, yu bairārē bairo caāna, yu camairā, tāgopeoya yu caīrījērē: Mujāā tocānacāpu caroaro tāgopeoya caroa queti na caquetibujārijere. Cotericaro mano tāgoñasya. Busugarā jāgoye puame mujāā yeripu tāgoñaña mai. Jicoquei i wiyoeticōāñia. Tunu bairoa

asiarique cūārē jicoquei asiaeticōāña. ²⁰ Dios pūame caasiau cū caátiere īñajesoetiyami. Bairi marī caasiaro boetiya. ²¹ Bairi nipetirije roro mūjāā caátiere jānacōāña. Mūjāā yeri pūnapu paipo roro mūjāā catūgoñarījē cūārē pugani tāgoñanemoeticōāña. Caroaro mena tāgousaya Dios yaye queti mūjāā catūgoñasajāgoriquere. Tie quetire tāgousarā yua, roro mūjāā cabairijere mūjāā netōcōāgarā.

²² Bairi Dios yaye quetire tāgorique jeto boetiya. Tiere tāgori bero cū caátirotirije cūārē marī caáto ñuña. Tore bairo mūjāā caápericōāta, mūjāā majūā caítorārē bairo mūjāā baibujiorā. ²³⁻²⁴ Dios yaye quetire tāgomicūā, cū caírotirore bairo caápei pūame atore bairo niñami: Jīcāū ūcū caāmū ēñoorōpu cū riapére cañauarē bairo niñami. Bairo īñarī bero, āmejorenūcā, tocārōā yoaro mee masiriticoacūmi cū riapé cū cabauatajere. Cūrē bairo niñami Dios yaye quetire tāgomicūā, cū carotirijere caápei. ²⁵ Apei pūame Dios yaye quetire tāgori bero, tiere masiritietiyami. Bairo masiritietiri yua, Dios cariape cū carotiriquere ñe ūnie rūsaetore bairo tāgoñanucūñami. Tie cū carotirique pūame caroaro marī yeri cūtio joroque marī átiya. Bairi Dios cū carotiriquere caátiācū ãnirī, tiere jānaëtīñami. Cū roque ñseanirīqūē mena cū caátiere átimasígūmi.

²⁶ Tunu bairoa ni ūcū, “¡Diore camasī yū ãniñā!” cū nimicūā, noo cū caboro roro cū caírījērē cū cajānamasíëtīcōāta, cū majūā ïtuū átiyami. Bairo cū majūā caítoure bairo cū caāno jāgori yua, “¡Diore camasī yū ãniñā!” cū caírījē pūame wapa maa. ²⁷ Bairo átaje pūame ñuña: Roro cabairārē, ca-

masā uparā mánarē, bairi cawapearā rōmirī cūārē caroaro na marī cajuátinemorō ñuña. Tunu bairoa ati yepa macāāna roro na caátore bairo marī caápero ñuña. Tore bairo marī caápata, Diore camasírā majū marī ãnigarā, Dios cū cañajoro.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ M̄ejāā, yu bairārē bairo caāna, yu camairā atore bairo ñinemoña m̄ejāārē tunu: M̄ejāā, marī Quetiupañu nocārō caroáre caíroarā ãnirī, nipetiro camasárē jīcārōrē bairo na ññaña. Pairo cadinero cūgori majā, cacūgoena cūārē nucābūgoeticōā na baieticōāña. Jīcārōrē bairo na ññaña. ² Í cōñarī m̄ejāārē yu quetibujupu mai: Jīcā rūmu jīcā poa macāāna na cañubueneñarī rūmu caāno jīcāñ capee cacūgoñu jāāetayupu. Cū p̄ame anillo oro betoori, bairi caroa jutii cūārē cajāñaaítacu ãñupu. Cū bero cabopacañu, cabucu juti cajāñaaítacu cāñ jāāetayupu. ³ Bairo na cajāñetaro ñña, atore bairo qūñuparā caroa jutii cajāñaaítacu: “Ato ruiya caroapañpu,” qūñuparā. Apei cabopacañu p̄amerē: “M̄ua noo mu caboro nucūña,” o “Toa yepapu ruicōāña,” qūñuparā. ⁴ Bairi m̄ejāā cūñ tore bairo m̄ejāā caápata, ñuëtñña Dios cū cañajoro. M̄ejāā, “Áni p̄ame cañimajūñ ãcūmi,” ñrī, roro caâmeoññabeserārē bairo m̄ejāā baibujiorā, bairo m̄ejāā caápata. Roro catúgoñaríqūñ cūnarē bairo ána, tore bairo m̄ejāā átibujiorā.

⁵ M̄ejāā, yu bairārē bairo caāna, tāgopeoya atiere: Ati yepa macāāna cabopacarārē na beseyupi Dios, cā mena būtioro na,

catāgoñatutuarā majū na ãnio joroque ī. Tunu bairoa na cāã cā carotimasíriþpaú caāna na caāniparore bairo ī, na beseyupi. Cā cājūgoyeticūrīcārōrē bairo nipetiro camasā cā camairā cā tāpū na caāno bojūgoyupi. ⁶ Bairo Dios cabopacarārē cā cabomiatacārē, mājāã p̄ame narē na tāgoñaboboo joroque na mājāã átinucūñia. ¿Cadinerocuna p̄ame mee mājāärē tutuaro na roti epeetinucūñati? ¿Na mee mājāärē ñerī quetiuparā cañabeserā tāpū na ñeápérinucūñati? Na ūna roque bairo mājāã átiepenucūñama. ⁷ Nipetiro camasā, “¡Jesucristo yarā niñama!” mājāärē ïñama. Bairi mājāã p̄ame cā wāme, caroa wāmerē cacāgorā nimirācāã, ¿nopēirā Jesucristo wāmerē caiboyetiepenucūrā p̄amerē na mājāã boyati?

⁸ Marī Quetiupau cā caroticūrīqūẽ caānimajūrījē atore bairo quetibūjaya cā ya tutipū: “Mā mena macāäcārē cā maiña mā rupaure mā camairōrē bairo,” ī quetibūjaya. Bairi mājāã p̄ame tore bairo jeto mājāã caápata, nipetiro camasā cabopacarārē, bairi cadinerocuna cārē jīcārōrē bairo mairī, cariape caánarē bairo mājāã ãnibujiorā. ⁹ Tore bairo nipetiro camasārē jīcārō tāni na mājāã caíroaeticōäta, roro caána mājāã ãnibujiorā. Bairi carorije cawapa cāgorārē bairo mājāã tuabujiorā, Dios yaye cā caroticūrīcā wāmerē caáperā ãnirī yua. ¹⁰ Torecā, ni jīcāã ūcā Dios cā caroticūrīqūẽ capee wāmerē caroaro átipeyomicāã, baipūa jīcā wāmerē cā caápericōäta, nipetirije Dios cā caroticūrīqūére canetōõnūcāürē bairo tuayami. Nipetirije carorije wapa cacāgoûre bairo tuayami yua. ¹¹ Dios p̄ame atore bairo ïcūñupī: “Mājāã nāmoa

caāmerārē na ñe epeeticōāña.” Tunu bairoa ape wēēpu atore bairo īcūnemoñupī: “Camasārē na pajiāreeticōāña,” īcūñupī. Bairi ni ūcū aperā nūmoarē cañe epeetinucū ñimicāā, camasocure capajīārī majōch cū caāmata, nipetirije Dios cū caroticūrīqūrē cabaibotioare bairo qūñagumi Dios.

¹² Bairi mūjāā, Dios cū caquetibujucūrīqūē jūgori cañabese ecoparā ãnirī, caroaro ãnajēchusa. Caroa wāme būsuya. Carorije ñetīcōāña. Cū caroticūrīqūē pūamerē marī caápata, caroaro marī ãanimasīgarā. ¹³ Bairi noa ûna aperārē bopacooro na na cañnaeticōāta, na cūrē bopacooro na ñīnaetibujomi Dios, na caátajere ñīacōñarī na cū cañabeseri rūmūrē. Aperārē bopacooro cañarā pūame roque caroaro netōgarāma tī rūmūrē.

Hechos y no palabras

¹⁴ Mūjāā, yū bairārē bairo caāna, ni jīcāā ūcū, “Dios mena yū tūgoñatutuaya,” caī ñimicāā, caroaro átajere cū caápericōāta, cū cañrījē wapa maniña. ¿Bairo cū cañrījē jūgori caroaro cū netōñati? Netōēcūmi. ¹⁵ Atore bairo mūjāārē ñi quetibujū cōñapā mai: Mūjāā yaū jīcāā, o mūjāā yao jīcāō jutii mani, ugarique mani cabairā nibujiorāma. ¹⁶ Bairi ni ūcū mūjāā mena macāācū narē bocári atore bairo na ïbujoñumi: “Caroaro ãña. Tūgoñarīqūē paieticōāña. Ugariquere, jutii cūrē tāmurī mūjāā bócagarā,” na ïbujoñumi. Bairo ñimicāā, na cabopacarijere na joetibujioñumi. Bairo cū cañrījē wapa maniña. ¹⁷ Torea bairo ni ūcū, “Dios mena yū tūgoñatutuaya,” caī ñimicāā, aperārē

bopacooro ñnarī na cā cajuápericōāta, cā caírījē wapa maniña.

¹⁸ Bairo yu caírōi, jīcāñ mūjāñ mena macāācā atore bairo ñbujoümi: “Jīcāñrā, ‘Dios mena marī catāgoñatutuaro jeto ñuñña,’ i quetibujuyama. Aperā ññama: ‘Marī catāgoñatutuaro jūgori mee, caroaro marī caáto roque ñuñña,’ i quetibujuyama,” ñbujoümi jīcāñ mūjāñ mena macāācā. Bairo cā caímiatacāärē, atore bairo cā ñcārē ñiñña: Yü püame caroaro mā caátiere ññaëtīrī, “Dios mena catāgoñatutuañ ácāmi,” mārē ñi masñëtñña. Cariapea yu caátiere mā caíñarījē jūgori roque, “Cañorē bairo Dios mena tāgoñatutuayami,” yu mi masñcōañna. ¹⁹ Tunu bairoa, “Dios jīcāññiñami marī caíroañ. Apei maniñami,” mi masñña. Bairo mā caímasírō ñumirōcāñ, caroaro etaetiya. Wātī yeri püna cāñ, “Dios jīcāññiñami,” i masñcōañama. Bairo ñrā, nanarī uwirāma.

²⁰ Bairi, “Dios mena yu tāgoñatutuaya,” caí nimicāñ, caroaro átajere cā caápericōāta, cā caírījē wapa maniña, Dios cā caíñajoro. ¡Tame! ¡Mā püame catāgoñamasñëcārē bairo mā tāgoñañia! ¿Marī ñicñjāñ na cabairiquere mā masiriticoati? ²¹ Marī ñicñ ãnacāñ, Abraham püame, cā macā Isaare cā pajñärī, cā rupaüri ãnajérē joemugō jogamiñupü, Dios cārē cā carotiroi. Bairo cā caátigarijere ñnarī, Dios püame, “¡Bairo ápericōañna!” qññrī, carorije wapa cacügoecure bairo qñññañupü Dios Abrahärē. ²² Torena, Abraham cā caátajere tāgoñarī atore bairo mūjāñ i tāgoñamasñña Abrahärē: “Caroaro cā catāgoñasarique jūgori Dios mena cā catāgoñatutuarijere cā áti ññoñupü Abraham Diore. Tunu bairoa cā caátaje jūgori

Dios mena cã catãgoñatutuarije pãame ñe ûnie rusaeto tuayupa Abrahãrã,” mÃjãã ï tãgoñamasÃña. **23** Torea bairo ï quetibÃjuyayupa Dios ya tutipã na caquetibÃjuyawoacÃrÃqüẽ: “Abraham Diore cã catãgoñatutuarije jÃgori carorije cawapa cÃgoecure bairo qÃñiañupÃ.” Bairi, “Abraham, Dios bapa majÃ niñami,” qÃñuparÃ nipetiro camasÃ cÃrÃ.

24 Bairo Abraham ãnacã cã cabairiquere tãgoñamasÃrÃ, atore bairo mÃjãã nipetiro mÃjãã ï masÃña: “Ni jÃcÃ ûcÃ Dios mena cã catãgoñatutuarije jeto meerÃ caroaro cã caátie cÃärÃ átirotiya, carorije wapare cacÃgoecure bairo tuagã, Dios cã caÃñajoro,” mÃjãã ï masÃña. **25** Tunu Abraham ãnacÃrÃ bairo baiyupo apeo Rahab caÃumha mena caepewapamatirÃcÃ cÃã. CÃ pãame cÃ ya macÃrÃ JosuÃ cÃ caÃñarutirotijoricarÃrÃ na yasio cÃgoyupo cÃ ya wiipã, yÃ yarÃ narÃ na pajÃremÃ, iÃ. Cabero maa cÃärÃ na iÃnoñupÃ na carutitunuápawÃrÃ. Bairo cÃ caáture iÃnarÃ, Dios pãame carorije cawapa cÃgoecore bairo cÃ iÃnañupÃ. **26** Bairo bai yua, marÃ rupaÃpã marÃ yeri pÃna camanicÃÃta, cariayasicoatanarÃ bairo marÃ ãniÃa. Torea bairo, “Dios mena marÃ tãgoñatutuaya,” caÃrÃ nimirÃcÃ, caroaro átajere marÃ caápericÃÃta, marÃ caÃrÃjÃ wapa maniÃa. CariayasicoatanarÃ bairo marÃ ãniÃa Dios cÃ caÃñajoro, caroa ûnierÃ caáperÃ marÃ caÃmata yua.

3

La lengua

1 MÃjãã, yÃ bairÃrÃ bairo caÃna, tÃgopeoya mÃjÃärÃ yÃ caquetibÃjuyijere: CapÃärÃ majÃ

na caāno boetiya mujāārē caquetibujaparārē. Merē mujāā masiñña: Jāā ūna quetibujuri majārē netōjāñurō jāā caátajere īñacōñarī jāā īñabesegumi Dios. ² Marī nipetiro jīcā rāmūrē roro marī átinucūñña. Bairi ni jīcā ūcā jīcā wāme ūno rorije caīcā p̄ame caroá majū niñami. Bairo caācā ãnirī, roro cū catūgoñarījērē ēñotamasīcōñami.

³ Mujāā yu quetibuju cōñapā mai: Marī caballore cū riseropu âpōā betore tujāārī, ti beto mena jūgori cā marī tāgāñe tunuonucōmasiñña. Caballo paí cā caānimiañatacūārē, ti betoaca mena jūgori cā marī tāgāñe tunuonucōmasiñña. ⁴ Torea bairo niñña cūmua capairiya riare capēñarīcā cūā. Ti cūmua pairi cūmua caānimiañatacūārē, bairi tunu wīño tutuaro capapu jogamiatacūārē, ti cūmuarē cawatu p̄ame noo cā caboropu watujo masiñami õcāpāiācā, tiare watujoricapāiācā mena jūgori.

⁵ Torea bairo niñña marī ñemerō cūā. Õcārōācā nimirōcūā, capee b̄usuya masiñña. Peero cūā õcā peeroaca mena jīñatujūgoata, cabero pairi peero ámasiñña. Capee majū ūtreya. ⁶ Marī ñemerō cūā peerore bairo niñña. Ati umurecōo macāājē carorijere īmasiñña marī rupaú macāātō ñemerō p̄ame, õcārōācā nimirōcūā. Apeye, apeye capee b̄usuya marī ñemerō. Bairi marī yeri royetuanucūñña, rorije to mena marī caīrōi. Wātī tore bairo cā caīrotiro jūgori rorije marī b̄usuya. Bairi marī cabuiaro beropui marī yerire royetujūgoatō, marī cayasiropu marī royetujānaña marī ñemerō.

⁷ Camasā p̄ame nipetiro waibutoare, minia cāārē, p̄inoa cāārē, ria capairiya macāāna cāārē na canubutioricarārē bairo na ãnio joroque átiyama. Bairo átiyaparori yua, na caborore

bairo na átirotimasñama. ⁸ Bairo narẽ na caátimasñimiacacãrẽ, ni jíca ũcã marĩ ñemerõrẽ rotimasñecãmi. Marĩ ñemerõ carotimasñã mano niña. Äña cã cabacaro, cã nima cã cajorore bairo niña marĩ busurique carorije. Camasãrẽ popiye na baio joroque na marĩ átyia marĩ ñemerõ mena jãgori.

⁹ Marĩ ñemerõ mena Dios, marĩ Pacu majürẽ cã marĩ basapeoya. Ti ñemerõ menaina tunu aperãrẽ roro na marĩ busupaiya. Dios cã cabaurijere bairo cabaurã caãna na caãnimiacacãrẽ, roro na marĩ busupaiya. ¹⁰ Ti ñemerõ menaina Diore cã marĩ basapeoya. Tunu ti ñemerõ menaina camasãrẽ, "Roro na baiáto," marĩ ï busunucũña. Yã yarã, bairo marĩ cañata, ñuëtñña. Bairo boetiya. ¹¹ ¿Oco cawitiri opere, oco caroa, oco carorije cãã jícpaurea to witinucũñati? Bairo witietinucũña. ¹² Mújãä, yã bairãrẽ bairo caãna, tunu bairoa higuera yucu pame, ¿aceituna rícare to ríca cütinucũñati? Tie meerẽ ríca cütinucũña. Tunu bairoa usewu pame, ¿higos wãmerẽ to ríca cütinucũñati? Tie meerẽ ríca cütinucũña. Jíca wãmeena puga wãme ríca cüperiya. Jíca wãme jeto ríca cütinucũña. Torea bairo oco caocarije cawitiri ope oco opere oco caocaetie cãã jíca opere witimasñetñña. Bairi marĩ pame jíca rãmu caroaro busu, ape rãmu roro busu marĩ cañata, ñuëtñña.

La verdadera sabiduría

¹³ Bairi ni jíca ũcã mûjãä mena macããcã catãgoñamasí cã caãmata, caroa ñnierẽ cã caáto boyo. "¡Yã jeto yã átinetõcõágus!" Í tãgoñaecã caroa ñnierẽ cã caáto boyo. Bairo cã caápata, nipetiro camasã caroaro cã caátiñimasñijerẽ masigarãma.

¹⁴ Apei mujāā mena macāācu cā yeri punaphu apei cā caānierē roro cā caīñauigaripeata roque, ñuētīñā. Tunu, “¡Yu jeto yu masíñā yu caátipeere!” cā cañata, ñuētīñā. Cā puame, “¡Camasíñ yu ãniñā!” caí nimicāā, bairo mee niñami. ¹⁵ Cā camasíñjē puame ati yepa macāāna na catūgoñaríjērē bairo niñā. Tiere joetiyami Dios. Wātī puame tie ûnie tāgoñaríqūerē na jonucûñami camasârē. ¹⁶ Bairi noo ûno caña, aperā na caánierē roro caíñauigaripeari majā na caãmata, o “¡Jāñā jeto jāñā masíñā jāñā caátipeere!” caíñi majā na caãmata, jíçárörē bairo ãimasíñtîñama. Carorije tocãnacâ wâmerē ãmeo átinucûñama na ûna na caãnorē.

¹⁷ Dios cā camasíñjērē cacûgorā puame nipetiro camasârē watoare caroaro caãnarē bairo átiñiñama. Tunu bairoa roro átajere ãmeo áperinucûñama. Camasârē caroaro na ïroanucûñama. Aperā roro cabairârē bopacooro na ïñamañama. Bairi nipetiri wâme caroare átinucûñama, caroaro cariape cabusurā ãnirī. ¹⁸ Bairi noa ûna caroaro ãnajērē cajūgoátiñigārē puame cariape caroa macâñjērē quetibuju masígarâma. Bairo na caquetibujurije puame oterique cabutirore bairo camasârē yeripu bútijūgoyecūtigāro caroa macâñjē. Camasârē puame caroaro ãimasígarâma na caquetibujurije jūgori yua.

4

La amistad con el mundo

¹ ¿Ñe jāgori roro mujâā ãmeo tutiyati? Mujâā majū mujâā yeri punaphu roro mujâā caátigatūgoñaríjē jāgori roro mujâā ãmeo tutiya. ² Apeye ûnierē mujâā bomiñâ. Bairo bomirā yua,

aperā cacūgorārē na mūjāā pajīāganucūñā. Tunu bairoa aperā yayere īñarī mūjāā ugaripeaya. Bairo būtioro īñāugaripearī, roro mūjāā átiya, tiere bomirā. Aperā cacūgorārē roro na mūjāā tutinucūñā. Tunu bairoa mūjāā caborijere mūjāā bócaetinucūñā, Diore mūjāā cajēnietīē wapa jāgori.

³ Diore mūjāā jēniñā bairāpua. Bairo jēnimirācāā, caroaro mūjāā jēnietinucūñā. Mūjāā rupau caátigarije jetore tūgoñarī, roro cā mūjāā jēniñā. Torecu, mūjāā cajēnirijērē yuetiyami Dios.

⁴ Mūjāā jīcā rāmārē Diore cā boo, ape rāmārē cā boeti, mūjāā cabaiata, jīcāō cō manapu mena caānimasīcōrē bairo mūjāā ãniñā. “Noa ūna ati yepa macāājērē roro caugaripea netōrā puame Diore caññaterārē bairo niñama,” ¿mūjāā ï tūgoñāetīñati? Ni jīcāū ūcā ati yepa macāājērē roro cā caugaripeanetōata, Diore caññateire bairo caācā nicōāgumi.

⁵ Torea bairo quetibujuya Dios yaye cā caquetibujucūrīqūē cūā: “Marī Pacu puame Espíritu Santo marī yeripu cā cajoricure cā mainetōmajūcōāñami. Torecu, apei yeri pūna roquere marī yeripu marī cacāgoro boetimajūcōāñami,” ï quetibujuya Dios yaye būsūrique.

⁶ Bairi marīrē mairī juátingumi. Tunu cā yaye būsūrique apepaupu, atore bairo ï quetibujuya: “Jāā jeto jāā masīñā jāā caátipere,’ caírārē na caátigarijere na ñnotayami Dios. ‘Dios jeto masīñami,’ caírā roquere caroaro mena na juátinucūñami,” ï quetibujuya Dios būsūrique.

⁷ Bairi Dios cā caborore bairo jeto ása. Wātī mūjāārē cā cabusujārījērē tūgousaeticōāñā. Bairi wātīrē, “Mu caírōrē bairo jāā áperigarā,” tutuaro mena cā mūjāā cañata, tocārōā yua mūjāā

patowācō jānacōāgħu mi. ⁸ ¡Diore cā tāgoñañā, tame! Bairo mħejā catugoñarō, cā cū ħażżeen tāgoñagħu mi. Mħejā, carorije caána ānirī roro mħejā caátinucūrījērē jānacōānā. Caroa jetore ása. Tunu bairoa mħejā, ricaati catugoñarā roro mħejā categoñarījērē jānacōānā. “Diore camairā nimirācū, ati yepa macājjērē roro marī caugaripearo ñurō,” mħejā caiftagoñarījērē jānacōānā. ⁹ Roro mħejā caátiere tāgoñarī, tāgoña yapapuarotiya. Otiricaro cārō tāgoña yapapuaya. Boyetiricaro ūnorē, otirotiya. Useanirīcārō ūnorē, yapapuarotiya, roro mħejā caátiere tāgoñarī. ¹⁰ Bairo mħejā tocānacāppha marī Quetiupaq, “Cañuecā yu āniña. Bairi bopacooro ñiñagħu,” quū bħusqūenoña. Bairo mħejā cařrō, marī Quetiupaq pħame mħejā netōõgħu mi. Cā caññajoro caānimajurārē bairo mħejā ānio joroque mħejā átigħu mi.

No juzgar al hermano

¹¹ Mħejā, yu bairrē bairo caána, āmeo busupaieticōānā. Ni jīċāu ūcū cū yaure roro cā cabu spaiata, o cū caátiere roro cū caññabeseata, Dios, “¡Āmeo maiña!” cā caiftoticūrīqūjērē cabotioħre bairo baiyami. “¡Dios netōrō yu masiñā!” cařrē bairo niñami. ¹² Jīċāu niñami cañurījē marī caátiere caroticūrīcū. Cū ħażżeen marī caátiānierē caroaro caññabesei. Cā jetoa camasārē na netōõmasiñāmi. Tunu bairoa cā jetoa camasārē na yasiomasiñāmi. Bairi mħejā pħame, “nopēñrā, “Apei cū caátiere jāā majū jāā īñabese masiñā,” mħejā īñati? Bairo mħejā cařrō fuettinā.

Inseguridad del día de mañana

13 Apeye mujāā yu caīrījērē tāgoya tunu: Mujāā jīcāārā atore bairo mujāā īñā: “Āme, o ñamirōcā ti macāpu marī ágarā. Topu etarā, marī paawapatagarā jīcā cāma majū,” īrārē bairo mujāā īnucūñā. **14** Bairo caīrā nimirācāā, ni jīcāā ūcā ñamirōcā ūno cabaipeere mujāā masīetīñā. Mari caānie, “¿dope to baimiñati?” mujāā ī tāgoñaētīñā. Ñamirōcācā oco buseri caānierē bairo mujāā āniñā. Tie puame ñamirōcācārē baumirōcāā, cabero manicoáyá tunu. Tie cabairore bairo mujāā cāā mujāā baiāninucūñā. **15** Bairi atore bairo puame roque mujāā caītāgoñarō ñuñā: “Dios cā caboro, topu marī ágarā. Tunu bairoa cā caboro, marī caátigarijere marī átimasīgarā,” mujāā caītāgoñarō ñuñā. **16** Bairo cabaimiatacāārē, mujāā puame: “Jāā majū jāā masīñā jāā caátipeere,” mujāā caīnucūrījērē mujāā jānagaetiya. Tie ūnie ī tāgoñarīqūē ñuëtīñā. **17** Bairi ni jīcāā ūcā caroa átajere masīmicāā, tiere cāā caápericōāta, roro ácu átiyami Dios cā caīñajoro.

5

Advertencias a los ricos

1 Mujāā, cadinero cāgonetōrī majā, tame, tāgoya yu caīrījērē: ¡Popiye mujāā cabaipeere tāgoñarī yapapuarotiya! ¡Butioro otiricaro cārō tāgoña yapapuaya! **2** Capee āme mujāā cacāgomirījē boayasicoagaro. Jutii caroa mujāā cāgomirījē cāārē moena butua ugarerā átiyama. **3** Mujāā yaye dinero oro, plata ūnie cāā utawitiri boaro baiya. Tiere īñarā, nipetiro camasā, “Dinerore camairā niñama,” mujāārē ī masīñama. Bairo camairā

mujāā caānōi, jicoquei popiye mujāā baio joroque mujāā átigumi Dios. Mujāā p̄ame paíro majū mujāā jeneñó netōōcōāñupā ati rāmūrī, caānitusari rāmūrīrē.⁴ Tunu bairoa mujāā paabojari majārē na mujāā wapatiesupa na cawapatamirijērē. Bairo Dios nocārō capāārā ángelea majārē carotimasí p̄ame mujāārē na cawapajēnirijērē tāgoumi. “Jāārē wapa joetiyama jāā quetiuparā,” paabojari majā cū na caīrijērē tāgoumi.⁵ Mujāā ati yepapā ãna, capee majū mujāā cāgoya. Bairo cacāgorā ãnirī, noo mujāā rupaú caborore bairo jeto mujāā cajesorijere mujāā átiāninucūña. Mujāā, wecu nuricārē na capajīaparo jāgoye, na canuu uchorore bairo mujāā ãnajē cātiya. Wecure cū na capajīrī rāmū caetarore bairo, mujāā cārē petoaca rāsaya Dios roro mujāārē cū caátipa rāmū.⁶ Tunu, aperā na cabuicáperimia tacūrē, mujāā p̄ame, “Mujāā buicātiya,” na mujāā ñīna. Í yaparori bero, narē mujāā pajīärerotiya. Bairo mujāā caáto, na p̄ame ãmemaslētīñama.

La paciencia y la oración

⁷ Bairo mujāā p̄ame roque yá bairārē bairo caāna, popiye baimiracūā, tāgoñiaenarē bairo tāgoñianetōcōāña marī Quetiupau nemo cū catunuatípa rāmū caetaparo jāgoye. Wese paari majōcū cū cabairijere tāgoñāña mai: Cū p̄ame cū wesere caocajājāgopeere patowācāēcū coteyami. Cabero yua, cū ote, cabatiro ñīarī, tunu caocomani rāmūrē patowācāēcū coteyami, tie caroa ríca majūrē jegu.⁸ Torea bairo mujāā cā Jesús nemo cū catunuetaparore patowācāēna, cū coteya. Merē

marī Quetiupaʉ nemo cā caetapa rāmʉ cōñarō baiya. Bairi tāgoñatutuacōñ ninucūña.

⁹ M舅āā, yʉ bairārē bairo caāna, āme popiye m舅āā cabairijere āmeo bʉsʉpaiticōāña, Dios pʉame roro m舅āā cabʉsʉpairijere iñacōñarī m舅ārē cā cañabeseetiparore bairo īrā. Camasā na caátajere cañabesei ati yepapʉ cā caetapa rāmʉ cōñarō majū baiya. ¹⁰ M舅āā, yʉ bairārē bairo caāna, yʉ camairā tāgoñāña mai profeta majā ānana na cabairiquere: Na pʉame Dios bʉsʉriquere camasārē na quetibʉjʉnetōōñesēñupā. Popiye baimirācāā, tāgoñenarē bairo tāgoñanetōōcōñāñupā. Narē bairo m舅āā cāā popiye baimirācāā, tāgoñanetōōcōñāña roro m舅āā catāmʉorijērē. ¹¹ Bairi marī pʉame bairo na cabairiquere tāgorā, “Useanirī āñupā na ūna Dios mena catāgoñanetōmasirī majā,” marī ī tāgoñāña. Merē m舅āā tāgoyupa Job cawāmecʉcʉ ānacā cā cabairique cārē. Cā cāā popiye baimicāā, tāgoñaecārē bairo tāgoñanetōōcōñāñupī. Tunu bairoa m舅āā tāgoyupa Job popiye cā cabairicaro bero marī Quetiupaʉ cārē cā cajʉátinemorīqñērē. Marī Quetiupaʉ pʉame nipetiro camasārē bopacooro cañahmajū niñami. Toreca nipetiro m舅āā cārē m舅āā juátinemogʉmi.

¹² Apeyera m舅āā, yʉ bairārē bairo caānarē, m舅āā yʉ quetibʉjʉnemoña tunu caānimajūrī wāmerē: “Dios mena jāā īñā,” ī bʉsʉeticōāña. Tore bairo ape wāmerī cārē ī bʉsʉeticōāña. Bairi, “Cariape jāā īñā,” tocārōā īcōñājāna ánája. “Dios mena jāā īñā,” ī bʉsʉnemoētīcōāña, “Roro m舅āā īñā,” m舅ārē Dios cā cañetīparore bairo īrā.

13 Apeyera tunu: Ni jīcā ūcā mājāā mena macāācā popiye bairi cā cayapapuata, Diore cā jēniāto. Apei caroaro ʉseanirō cā caāmata, Diore basariquere cā basapeoáto. **14** Tunu apei cariaʉ cā caāmata, ūbueri majārē cajūgoānarē na cā piiāto, “Diopure yʉ na jēniboaáto,” ī. Bairi na pʉame ʉse aceituna mena cariaure cā tuu yaparori bero, marī Quetiupaʉ wāme mena ūrī cā na cajēnibojaro boyo, cā camasīrījē mena cariaure cā cacatioparore bairo ūrā. **15** Bairi Dios mena tāgoñatutuari na cajēniata, netōcoagaro cā riaye. Marī Quetiupaʉ cā camasīrījē jāgori cariayecʉ nimirā, caticoagʉmi yua. Tunu bairo cā pʉame rorije caátacʉ cā caāmata cārē, roro cā caátajere cā masiriyobojagʉmi Dios. **16** Bairi mājāā cā roro mājāā caátajere āmeo quetibʉjʉya mājāā majū. Bairo quetibʉjʉri yua, āmeo jēnibojaya Diopure, mājāā riayere cā canetōōparore bairo ūrā. Bairi caāmʉ ūne ūnie carorije wapa cacūgoecʉ pʉame Diore bʉtioro cā cajēniata, cā cajēnirījē cā yʉeticōā cā baietigʉmi Dios.

17 Tāgoñāñijate profeta Elías ānacʉ cā caátajere: Marīrē bairo caācʉ cā caānimiatacārē, Dios pʉame caroaro cā yʉyupʉ bʉtioro cūrē cā cajēnirījērē. “To oco ocaeparo,” Elías cūrē cā caījēnirō jāgori, oco joesupi Dios ati yepare itia cāma ape cāma recomacā cārō yoaro majū. **18** Cabero, “To oco ocáto tunu,” cā caījēnirō bero, oco joyupi tunu Dios. Bairi ati yepa tunu oterique putijūgoyuparo, Elías Diore cā cajēnirō jāgori.

19-20 Apeyera tunu, mājāā, yʉ bairārē bairo caāna, ni jīcā ūcā mājāā mena macāācā Jesús

busu^{ri}quere cajānamiatacu puame apei cã cabe-yorije jãgori Jesure tunu cã cañroata, netõgumi. Capee roro cã caátiere netõgumi, apei cã cabeyorije jãgori. Bairi cã bapa puame cã yeri puna caya-sicoabujioatajere cã netõo joroque cã átibojagumi yua.

Tocãrõã niña atie queti yu cawoaturije.

Dios Că Cauetibăju Cūrīcă Tuti New Testament in Carapana (CO:cbe:Carapana)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carapana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carapana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
69a83a35-f961-5e00-b9bd-ee04b851efbd